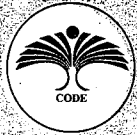

Jekabaara

Cikela ceman n'a musoman kunnafoniseben

a be bo kalo o kalo
Jamana baarada la BP: 2043 Bamako (Mali)

CMDT, OHVN ANI CIKELAW YE N'OGON FAALE ANI N'OGON GEESEW YE

№2-3

Nin ye zenerali seks Li ye? Awa i ka kiiri min
daminena bi, o be lajo bi fana sanni kunnafoni
dafa tow ka sara...

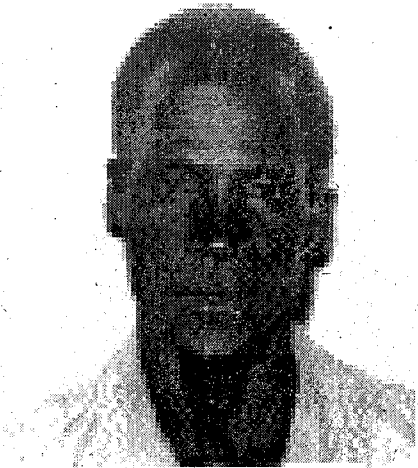

Generali Seku Li ka kiiriko kera donkelenko ye !

№ 5-6

"Kalan be mogo son hakili la, nka kunnafoni be mogo bo kunpan na" (Yoro Ulen Sidibe)

Baara numan te ke ben ko

Dijenatige taabolo numan be ben de kono. Ni ben te jamana o jamana kono, ni ben te du o du kono, ni ben te dugu o dugu o kono, hali ni here damankolon de y'o jamana, walima o dugu walima o du sigin-kankolo ye, o kelen kelen bee be laban tomoya la. Nka ni ben be jamana o jamana kono, walima dugu, walima du o du kono, hali ni geleya b'o yorow la, siga t'a la, kola-ban be to here ni daamu ani dunka-fa bolo.

Nin yoro in na, an be kuma seneyiriwabaaradaw n'u ka cikelatow ni jogon cesiraw de kan. I n'a fo CMDT ni OHVN ani Sikowu. A ka kan ninu kelen-kelen bee k'a don k'u bee ye kurun-kelen konofenw de ye. O ro, fineba ka wuli ka wuli ka kurun dafiri, o da man di u si la. Nin baaradaw ni tonba in cekete bee ka kan ka ke sokono fininogow de ye, minnu be ko so kono, k'u nogo b'u la ka soro dijemogo were ma bo fosi kalama. O de da ka di bee la, ka masoro an be don min na i ko bi, fitine o fitine

benani koori n'a jukoro senefenw cikeko geleya ye, mogow si ka nafa t'o la. CMDT fara OHVN kan fo ka se Sikowu ma. Awa, Mali jamana yere kerebetse.

N'an ye jaterine ke an ka jama-na kono geleyaw la, an b'a soro ko hali n'a bee b'a kunbo, a caman koni tun be se ka sokonfo. Ni geleya dun donna f'an ka cikedaw kono, o ye maasibako ye, ka masoro sangayoro walima sangafen were t'an ka jamanaba in bolo cikelaw ko. Nkalon t'o la. O yere ye kenekanko ye! Koori da binni n'a yelenni bee ye benkolakow ye koori cikebaaradaw ni koori senenaw ka kan ka sigikafu ke min kunna. N'o kera misiden te to kongo la, awa nonofilen fana lankolon te to.

Geleya caman be yen bi min tun be se ka bali n'a y'a soro a tigi-lamogow tun y'a jini ka jogon

faamu. Ka kow fesesesee jogon ye. Ka balikow ni kekow ne berere fo jogon ye. Cikela do y'a f'an ye Sikowu ni CMDT ka kosafe balawu senfe ko: n'i ye kele keto ye misikunkolo nefe, i k'a don a dadugula nefe ko don.

N'an y'a jini ka faamuya soro cikela in ka fota kan, an b'an ye ko ni kuma kera dadugulako kan CMDT ni Sikowu ce, o tena ke fen were kunkanko ye koori nafa temensiraw ko. O dun baasimayoro man kan ka ke bolobali ye ka d'a kan ni bee y'i seko ke benkola kada-ra kono, hali ni waati dow la sanjokoro wosi te don, hakili koni be wosi ye sankise kono. O de b'a to an be CMDT fo a ka wale la, n'o ye do farali ye koori koloma sanda kan cikelaw bolo jinan. Je o je, ni naniya jugu dow be senkoromadon-don na, a be geleya tije ka bange

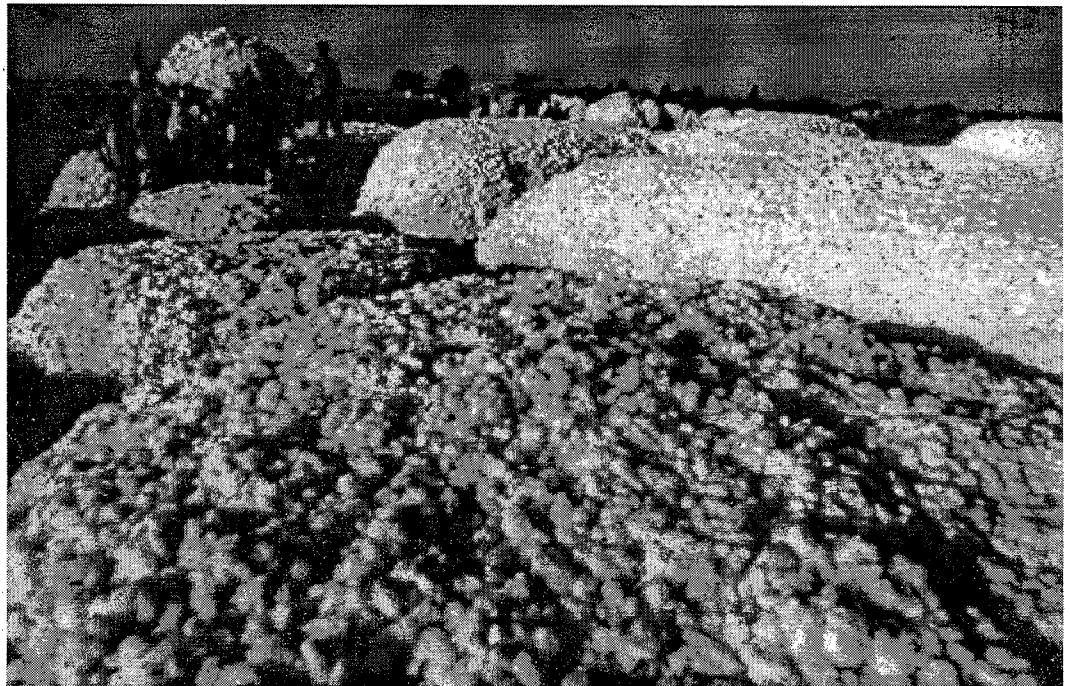

CMDT nemaaba Dirisa Keyita

maaw ni jogon ce. N'an duni ye jate-
mine ke, an be t'a soro ko koriko
kunkan gelaya si man kan ka basigi
an ka jamana kono yan. Malidenw
n'u ka faantanya bee, u danbe t'a to
abada u k'u faso dafiri gelaya basi-
gito ye ka o to ye k'a nini k'o fitine
fagabali to. Maliden de labennen
don sanga ni waati bee ka dije a ka
dijenatige daamu bee ko, wala ka
Mali ka here basigi. Mogoko t'o la,
siyako t'o la sanko boyoro ko.

Ben de ye dije here bee dalilu
fola ye. An k'o don ka da o la, ani ka
baara ke n'o ye. N'o kera an be se
ka teme ko kan walasa an na
maaya ke. Ka maaya sarama ke.
Ka maaya-neni-maaya ke. Dije
kono, maa be ko o ko la, i ka kan ka
sinijesigiwale numanw de ke.
Cikela dun ka sinijesigi te se ka ke
fen were ye a denw n'a modenw
kanma. O dun te soro benbaliya
kono. An be wele bila CMDT ni
OHVN ani cikelaw ma, walasa u k'u
dakorofile fiyeta ke kelen ye. Do ka
son do ta ma. Bee ka baara ke
jogon ka here n'a ka soro sabatili n'a
yiriwali kanma. N'o kera Malidenw
hakili be sigi. Aw m'a ye, fen kelen
min haami be Malidenw fanba la bi,
o ye dunkafa ye. O dun te taa
cikelaw kokolo ji ko. O dun fana te
se ka taa u kalanko numan n'u
lafaamuyacogo numan an'u kunna-
foniko numan ko. Cikebaaradaw
dun be k'u jeniworfin o baaraw la
haali. Min tora sa, o te dowere ye
jogonfaamu ko. Bamananw ka
kuma don : i te se ka taa ka mogo
min to, i man kan ka sendiyafura
dun o tigi ko.

Tumani Yalam Sidibe

An ka yele donnin

K'an to an ka donniyaydafalan na Bamako,
faatoke do girinto bor'an kan. A ko an ma ko :
silame jama a ni tile, Ala k'aw bee don arijana
kono. An nagalilen y'a lamine ani k'a fo ko amii-
na.

Faatoke ye waatinin ke an dafe. Mogow hakili
bowaati a ko, a y'i kanto i koro ko : silame jama
Ala m'aw bee faatura !

A y'o fo yoro min, an bee girinna ka d'a kan, k'a
gen. Faatoke taatola taar'i jo yoro jan, k'an mafile
k'i kanto an ma ko : Tuu moro, ne tigera aw la.
Cogodi aw be se ka don arijana kono ka soro aw
ma sa ! Aw ye faato finw yere de ye.

Faato ke ka kuma in y'an bee tige an yere la, an
minnu b'a fe ka don arijana kono dakono duga-
wu gansan sababu la. Hali n'an ka faatoya man
jugu ka teme faatoke in ta kan, i k'a don a fana
ka hakili ka keneyako te cewu de !

Jalola Umu Sidibe
Santiri Joliba Bamako

U ko...

Ni maa min b'a fe ka taama jooa ke, o tigi be kon k'a ka sirafana laben a nema.

**Luwi Arasini
(1639)1698)**

Faransi gafesabenna do

N'i donna nagen na koli kanma, n'i y'i ka finiw bo k'u dulon kogo la, ni faato do nana olu ta, e k'i hakili sigi. Nonte, n'i fana farilankolon bora ka faato genni damine nbeda kan, e de be ke faato ye mogow bolo.

**Moni Beki Bonice
Togo jamanaden do**

Jogo juguba de be Malidenw la. U b'a fe tuma bee ka wele ko nema, hali n'u te koba kunna, n'u keli ye koba do nemaaba kankorosigi ye.

**Musa Bala Kulibali
UDD politikiton nema**

Nanbaraya ni fiyentoya, i k'a don ko wuludennin ye do lakodon o bee la. Maa si te se ka na birifini biri kasoladen nena ko Ala mana ko min ke o kera. Kasoladen koru koni be adamadenya musalaha ke mogow de fe, nonte adamadenya te se ka k'a la.

**Ceri Jalo
Kasoladen koru do**

Sebennekulukuntigi ka kalo hakilijagabo

Maliden lakodofen folo y'a danbe de ye. Nka bi, a kelen be i n'a fo o be ka ban. Denw t'u bangebaw bonye.

Bangebaw yere fana te ko si ke walasa k'u bonya sigi u denw dusu la. Bee ko ko geleya ye ko bee tije. N'an dun y'a laje, an b'a soru ko dije yere dana ni ngoya ani geleyaw de ye. O kanma, kojugu in te se ka nefe k'a kun ke geleya ye. Ni kun b'a la, o tena se ka ke ko were ye hakili yelema kojugu ko. O be tali ke nemadanogonma la, dinenatige kadara yere fe. Bamananw dun b'a fo ko ni mogu min b'a fe ka wuluke sigicogo ladege ka soru a ka sorsorikawuli galabu ti la, i be ke donbaga lafili ye.

Politiko taabolo

w

K'a ta zanwuyekalo tile 22 la ka s'a tile 29 ma 1999 san, an ka jamana konoko girinw nenabokene sigira. Politikiko taabolo bee tun ka kan ka feeseefeese o senfe. U labaa-rasariyako ; u ka demendon-nafoloko... fo ka se jamana-kuntigi ka waati keta hake dansigi ma fanga la. O fana tun ye sira jonjon bolen ye fanga sinamaton katigelenw ye, min b'a to u be se k'u feta fo. Nka, u ma y'o kene fana kan. O de kanma an b'an yere nininka n'a y'a soru olu be k'u ka kele in ke jamana mumu de ye walima, n'a y'a soru kun sidonbali were b'a la. Jaabibaga were t'o la u yerew ni Ala ko de.

Tumani Yalam Sidibe

Kalo ladilikan

Kalo in y'an ka jama nafabaaraw segesegeli kewaati ye. A ka kan fana an ka san temennen baarakelen kiime walasa ka sankura kalo wooro folow baaraketaw boloda. Nin kalo kelen in ye baarakemisiw furakewaati n'u ladonkonuman waati ye, walasa k'u laben ka san baara ketaw makonon. An kana ninen baara keminenw fana segesegeli ko, n'a y'a soru fiye t'u la min b'u bali ka baara damine an fe ko numan an'a waati la. An k'a don ko wulitumadon kafisa n senkadi ye.

**Dawuda Mace Dawo
CMDT, kalanko baarada nema dankan**

Zenerali Seku Li ka kiiriko kera donkelenko ye !

Peresidant koro Musa Trawele n'a furumuso an'u jɛnɔɔn saba ka nafolo labonoko kiiri kuncelen ko, Musa Trawele n'a furumuso nangira ni jɔkafaga ye min kɔnɔ an'a buranke Duwa Abram Sisoko, ani k'a jɛnɔɔn fila labila (Cɛnan Kulibali ni Musa Kɔnɛ), zenerali Seku Li fana ta dabɔra. Bɛɛ b'a don ko ka Musa to a ka fanga tannifilafili waatiw la, kerɛnkɛnɛnya la, a ka fanga waati labanw (1990 fo 1991) Seku Li de tun y'a masurunnamɔɔw ro kologɛn ye. O danaya yɛrɛ de kanma, Musa Trawele tun ye jamana kɔnɔ lakana minisiriso kalifa a ma. Seku Li tun ye mɔɔɔ ye fana min ni Musa furumuso Mariyamu Sisoko tun bɛnɛn bɛ haali. An bɛ se k'a fo ko Musafanga disiba do tun don. Ale ka kiiri ni Musa ka kiiri bɛɛ tun ka kan ka daminɛ nɔɔnɔfɛ. Nka banako sababu la ani kunnafoni dafabaliya sababu la, Seku Li ka kiiri bɔr'a dɔɔkɔro k'a boloda ka bila zanwuyekalo tile 25 kan n'o benna ntenɛndonya do ma. Nka, o kera donkelenko ye ka d'a kan kunnafoni dafalen tun tɛ kiiritigɛlaw bolo walasa ka kiiri in kɛ. O dun ye fɛn ye min bɛ mɔɔɔ kamanaganan ka masoro san seegin de kɛr'o kɔnɛniniw la. Yali minɛkun de tɛ Seku Li la wa, walima an ka

kiiriko nɛninibagaw tɛ k'u sigikun mine fa de ? O ye nininkali gɛlɛn ye. A koni kera ko ye minɛn ye jamanadenw bɛɛ kɔnɔnafili. Ko in gɛlɛnyakoba fana de ye ko don bolodalen wɛrɛ yɛrɛ fana ma kɔfo.

N'an bɔra Seku Li ka korofo la, ka masoro ni ko ma kɛ ko tɛ se ka fo, an b'an kɔsegin ka na Musa Trawele n'a furumuso Mariyamu Sisoko, an'a buranke Duwa Abram Sisoko ka jɔkafaga nangiliko kunkan. Maa caman ka faamuyali la, u b'a fo ko Musa ka kiiriko kera jigilatige ye ka masoro miliyari fila ni ko min tun kofora o kan sefawari la, fɛn wɛrɛ ma soro ka sɛmentiya sefawari miliyon 100 ni ba bi damado ko. K'o kanma Musa n'a nɔkanmɔɔw tun ka kan ka bila. Dow yɛrɛ ka fo la, mɔɔɔ kelenpe min ye jamana mara san 23 ani kalo 7 kɔnɔ, ko n'a fora ko nafolo naganinen wɛrɛ ma soro o nɔfɛ sefawari miliyon 100 ni ko dɔron ko, k'o ni taanuni ka kan.

Sanni n k'o kuma jalatige, an b'a jira o tigilamɔɔw la ko sɔrodasifanga min ye jamana mara k'a ta 1968 la ka se 1978 la, n'o bɛ wele ko CMLN, n'o nɛmaaya tun bɛ Musa yɛrɛ bolo, o ka san 1974 sariya talen do kumaden file nin ye : "jamana nafolo dunbaga n'a nɛnamubaga bɛɛ ye kojugukɛlaw de ye. O kanma u ni nangili kodan ka kan... Ni maa

min ka faso wari nɛnamuta hake sera maliwari dɔrome

20 000 000 ma, o bɛ nangi ni jɔkafaga nangili de ye..." O sariya o de dun bɛ sen kan hali bi. Awa sefawari dɔrome 10 000 000 de bɛ bɛn maliwari dɔrome 20 000 000 ma. Sariya kofolen in ma fasoden bo fasoden na fana. Jamana kuntigiya koro ko t'o la, jagokɛlako t'o la awa manabayako fana t'o la. O b'a jira ko Musa n'a furumuso an'a buranke ka jɔkafaga nangili ma kɛ bagama walima binkaniko ye, barisa u kelen-kelen bɛɛ ka nafolo rɔnɔɔgota hake ye sefawari miliyon

10 kɔsagon.

Maa dow n'u hakilinaw

Musa Bengali Sako ka bo Kolokani : " An bɛ don min na i ko bi peresidan koro kiiri nafa si t'an kan ka masoro a bɛ nafolo min bo jamana kun, a t'o tila ta tila ladon. O ye tijeni ye an ka jamana man kan k'a kun don min koro waati si".

Fode Bagayoko ka bo Bagayokobugu la,

Welesebugu : Farafin jamana fara naasara jamana kan, masake bɛɛ n'a ka kojugukɛwaati don. Nka, n'a bɔra Sinwaw la, olu minnu y'u ka erewolison tigilamɔɔw bɛɛ ka kiiri kɛ san 1980 waatiw la, an ma jamana si ka masake koro jɔlɛn y'a bolo folo nin

Nin ye zenerali seks Li ye? Awa i ka kiiri min daminena bi, o be lajo bi fana sanni kunnafoni dafa tow ka soro...

ogon lebukene kan. Ni ko barikama bee malidenw bolo

bi ka barika don o la, o tona se ka ke dowere ye dunkafa ni kenya ani kalan sabati ko bee bolo ani bee kanma".

Bugadari Mariko, ka bo Fana : "Peresidankoroyako te. Faso lakanako de don. Ni min ye numan ke o ka taanu n'o ye. Awa ni min ye juguman ke, o fana ka nangi n'o ye. Faso ka hese b'o de la. Fasodenw fana ka jetaa b'o de la. Nin kiiriw kelen kofe o b'an ka jama-na marabaga tow bee lasomi. O la, dantemenwale tona to yen alakama belen, nk'a na to yen sinijesigiko la !"

Tumani Yalam Sidibe

Hake be se fen, bee la

N tona se ka Musa n'a nofejama ka kiiriko kunnafonidi in lase ka soro n yere m'an hakilinata di a kan, a ye min don n na. N hakili b'a la, peresidan Modibo Keyita ka fanga dafiriwaati, kuma caman fora a ka boliko kunkan. N m'o fen y'a bolo, nka maaw ka fo la, so kelenfa boliw de tun b'a bolo. O yere de kanma, a selen mande Kaababulon da la, a ye danyerelako do ke yen. N'a y'a soro boliko ye tije ye, Modibo bolo, a ma se ka peresidan Modibo Keyita lakisi labanko jugu ma. Fen min ye zenerali Musa Trawele ye, ale ka silameya te kunpan na Mali kono yan ani Mali koka. A donbaga jonjon do yere ka fo la, n'o y'a ka tobilikela koro Burama Mariko ye, Musa Trawele ka su o su seliwaati tun hake ka jan tuma bee n'a ka sunogowaati ye. Silame alakali tun ye Musa ye. Nka o m'a bali ka labanko juguya soro. O dun fana be mun jira ?

Nin kenekanmisali fila ninnu si t'a jira ko boliko ye nkalon ye walima silameya. boliko ni silameya bee ye fenw ye minnu sinsinnen be tije kan. Nka, hake fana de be se fen bee de. N'an dun y'a laje, an b'a soro ko masake fila ninnu kelen-kelen bee ye danmatemenwalew ke, minnu kera sababu ye ka hese kumaniya fasoden jama fanba ma. Bamanaw dun b'a fo ko : "N'i ye hake mennen ye ka na, o b'a soro a taara berekene tige de".

Nin ladilikan in te an ka jamana marabagaw doron kunkan ladili ye. A be an kelen kelenna bee de kan. An k'an yere kolosi ogon haketa ma an ka duguw kono an'an ka duw kono, n'o kera an kunkow be feganya an kun.

Bamanaw b'a fo ko bee b'i ka bone kun don ka soro ka se filfikela bara. Ni yaada o yaada y'a to adamaden k'i seko bee k'i siginogonw la tooro ni lajaba siratege la, a men o men, o yaada kelen b'i lasigi i kamanagan kene kan. O la, i kelen be fen ce i ma son ka min tonbali dabila i koro.

T.Y.S

Musotonw nafa

An ka jamana in ye hakilima jamana ye. A furadama ma ninc musow ko. An be yoro min na bi, n'i ko fen o fen ka ne, i be jekulu sigi a kama. O de koson ton caman bangeran fe yan ka nesin musow ma. Muso joyoro ka bon, a ka ca. O te bi ko ye. Den karamogo folo y'a ba ye (a ladonni, a lakana-li, kalanni). Tobili ye musow ta ye, fu y'a da zaana la ko : "gabugu ka koro fen bee ye". Hakili bonyalen be musokunda : misali : ka si ta k'o ke tulu ye. Joyoro min dira muso ma, a tun ka bon folo. Bari muso togo de tun be da a den kan folo, i n'a fo : Sogolon Jata, Sunu Mari... o tun ye bonyaba ye ka di musow ma. I m'a ye ce w ka foli laminescogo : n ba. O b'a jira ko ceya n'a gelaya, ne y'o soro n ba ko. Musoya ye koba ye. Muso de ye mogoya sun ye. Danbe lakanabaga ye musow ye. I m'a ye ni muso be den ci, a b'a fo ko : taga i ba karisa wali i tenen karisa wele ka na. Bonya tun be sinsin dugu kono nin cogo la. Wa ce w be jogon dan musoko de la. Ni muso numan b'i bolo, i be teme i den filanw bee la. Faga min be muso la an ka mara kono, o te se ka fo ka ban. Adamadenya sun ye musow ye. N'i be a fe i ka na tunu, i be somuso ta. Hali segen be kun muso la ni ce ye. Musow ka foli laminakan "unse". O koro ye ko ne senako ye segen ye. Celadon, denladon, du lakan-

ni, nin be ye segen ye ka nesin muso ma. Walasa ka muso ka segen don a ye, ce b'a fo n ba : ne b'i lamine ne ba togo la. Baara kologirin du kono, a fanba ye musow ye. Muso de ye du ntuloma ye. Ce ladilibaga folo y'a muso ye. O de la bamananw b'a fo ko : ni tulu-kala ni fen min sira, bonbonsi n'o be wuli. Nin bee ko ce w ye musow ke bolokofefen ye. K'u yere ke musow ka hakilina waleyabaga ye. U ma hake jira musow la. Kankorota yamaruya tun te muso ye folo, sanko ka kuma lase. O de koson, an musow, be nunan bari n'i be a fe a ka don k'i kundonin ka girin fi ka nuna a koro. Nin de y'a ke nin musow wulila ka ton dila. Musow be hamina bi, k'an yere nini, kelaw ce la, degun kono. An b'a nini ce w fe u k'an deme an ka yiriwali la. Ce w k'a faamuya ko ni dijne be yelma, a n'a konofenw be yelma jogon fe.

Musow ka soro yiriwali kama ani jamana ka netaa kama, musotonw ni demebaga jekuluw y'u sinsin kalan ko kan walasa keneya kasabati, faamuya ka jidi. N'o kera musolakaw be bo nogo la. Ni musow y'u niyoro don, yiriwali be nogyo, danbe kono. Musotonw bee haminako ye togodalamusow ka lafiya soro siraw ko ye. Bari an ka jamana muso fanba be togodaw la. N'olu ma deme, soro te yiriwa. Musotonw nana faamuya jidili ni kunnafoni jensenni kama musokunda. Walasa musow ka bo dibi la. Bari ce be se ka baara o baara ke, muso yarf te keje o la fewu. Cesiri ni timinandiya min be musow la ni wew fara la an kan, k'an hakili ke kelen ye jamana ka netaa be sabati.

Fanta Kulibali

Numanya

Numanya ye wale ye, bee ka kan k'i cesiri min fe, walasa k'a waleya. Ka d'a kan fen don min ka gelen kosebe adamadenya kono. A foli de ka nogo da kono n'a keli ye. Mogo caman b'a fo, o te se k'a ke. A naniya be mogo caman na, o te se k'a ke. Numanya ka gelen, a ma gelen. Fen don, min be dusukun la. Ni mogo min dusukun sera k'a kun, e be fara mogo kisilenw kan. I ka ko be diya mogo bee ye. I te geleya soro i ka dijelatige kono. An be se k'a fo ko numanya ye mogo bee ka nana-maya camancero jiri de ye. A nogan te dije kono, w'a nogan te sini lahara. Fen don, laban be min na. Mogo o mogo mana se ka numanya bato, i be fara Ala ka mogo kunnandalw kan. A be ke sababu ye k'i kisi Ala ka tasuma farin in ma. Ka tila ka barika don i ka kole la n'o y'i ka denbaya ye. A ka numanya yere te s'a kelen ma. Dugu be do soro a la, jamana be do soro, wa a yere be do soro. Fen min b'i n'a b'o cogo la, o te ko gansan ye. Mogo min sera k'a ke wo ! a kani. I ma se ka ke wo a ka ni. Numanya sara te mogo si bolo, fo Ala kelen. Don o don mogo ka kan ka numan k'i mognogonw ye. Fen don sanganogan te min na. Don do la jugumakela mana i sanga numankela ma, k'ale nogan te. Wa ale ka teli. Numankela dimina. A ko jugumankela ma k'e ni ka teliya bee lajelen ne numankela sunogobatla ka fisa n'e ye. U tora ten, f'u bee

nana denke kelen kelen soro. Jugumankela in ma fosi don dije kono ni juguya te. A tun te hine mogo la, wa tun te makari. A mako tun te mogo si la, a mako tun te maa were den na. A tun te fosi don ni tijeni te a ka dijelatige kono. Min ye numankela ye, ale ta kera numanya doron de keli ye. A kera faantaw fe, ka ke falaw fe, ka ke yatimew fe, k'a mognogonw jigi tugu, k'u neji ce. U denw balekuyara f'u sera taama ye, n'o ye tunkafetaa ye. U sera masa ninnu ma, k'u bena taa kunkafe, walasa u na fini soro, ka don u la. Bangebaga ninnu ye dugawudon k'u ye. Dogo ni koro y'u ye. Numankela ta tun ye dogo ye ka jugumakela ta ke koroke ye. U ye taamasira mine. Ala y'a ke u sera dugu do la. Waati min n'u be se yen, o y'a soro su janfara kosebe. Mogo tun te se ka yaala tugu. U y'u da dugu don da la ka si yen. Dugujera, u wulila k'u ne saniya ni ji ye. Nka, sogoma dumuni tun t'u bolo k'o dun. Wari min tun b'u kun o banna. Kogon dun b'u la. Dogoke ko n koro, kogon be ne la kosebe. I te taa a laje, walasa an ka dumuni soro k'o dun. A k'o te baasi ye. Koroke wulila, ka don dugu kono, a ye foli ke du kono, mogow y'a lamine. Foli bannen waati min na, a y'a f'u ye ko kongo de b'a la. Dugu konomogow ma son ka fen d'a ma. A seginna ka taa a dogonin yoro n'o ye numankela denke ye. A ko n dogo ne ma fosi soro. O fo, dogoke wulila

ka don dugu kono, a ye foli ke, dugu kono mogow y'a lamine, a k'u ma ko kogon de be ne la. U ye dumuni d'a ma. A seginna n'o ye ka taa a koroke yoro, u y'o dun, k'u fa. U bee y'o jatemine, k'u bolo kur'o da la. U ye baaraini damine. Koroke tilena ka yaala a ma fosi soro. Dogoke wulila yoronin min, a ye baara soro u fila bee ye. Jugumankela denke donna baara min na, a bor'o la. A mana don fen o fen ro a te t'o ro. A ko kera kononafiliko y'u fila bee bolo. U t'a don fen o fen nana ni nin ye. Koroke mana baara o baara damine, a t'o laban. U si tun t'a kun don. Nin denmisenin fila in wulila ka taa se cekoroba do ma, k'u haminako lakali a nana. A y'a f'u nana k'u ka nin ko in jubora f'u ka so.

A ko koroke ma ko, e fa tun ka jugu kosebe. Koroke k'o ye tijne ye. A seginna k'a fo dogoke ye. K'o fa tun ka ni kosebe. O fana k'o ye tijne ye. A ko dogonin ma ko n denke, i fa ka numanya de y'a to i ka fen soro. Fosi te numanya bo. Dogoke kera fentigi ye k'o sababu k'a fa ka numanya ye. Koroke seginna so n'a bolo lankolon ye.

Numankela den kera kunnawoloden ye. A y'a fa kunkorota sigida la. Fosi dun m'o ke fa yere ka numanya. Ala k'an son hakili numan na, k'an son sabali la. Ala k'an ke mogo numan ye.

**Mamadu Fane
Bamako - Sikroni**

Kirikirimasen walima binnibana

Bana in lakodnnen don ka bi lawale kenɛbonda folow la. Hali bi fana kirikirimasen kelen be bana masirannenba ye, min kera togofobali ye ka da mogow hakilinanta kan a kun kan. Folo, mogow tun b'a bisigi ko kirikirimasenbanato ye surumogow de ka bolokorfen ye. O de kanma togo caman tun be d'a la walasa k'a togo yere foli bali. O togow tun ye : Dimi jugu walima dimi gelen ye. Bi bi in na, an b'a don a nema ko kirikirimasenbana sababu be bo kunsame pasajuruw ka kuraw temencogo juguw de la. Pasalabana de don. Hakililabana te. Aw'a be se ka mogo suguya bee mine.

An be waati min na i ko sisan, kirikirimasenbanato hake miliyon 40 jigon de be diɛe kono. O hake o saba-naani tilada bee be sentanjanaw kono. yen fana, bana-baato kenetilada 5 fo 10 doronpe de be furakeli nena soro. Diɛe keneyako sabatitonba (OMS) dun ka fo la fura danogon min be wele ko : fenobaritonni, o be se ka ke kirikirimasento bee la a nema. OMS ka fo la, n'i y'a ye sebe te ka don o furakeli taabolo la, o sababu be bo

mogow dabaliya de la ko kirikirimasenbana be se ka furake.

Sisan, OMS ni banumanketonba do be wulikajo la walasa kirikirimasenbana be seben diɛe bana ketaw fe. Musaka ni kalansiraw ani kunnafonisiraw ka bila keneya tigilamogow ka bolo kan o kanma.

Kirikirimasen suguya caman de be yen. U be tali ke bana juwuliyoro la kunsame kono pasaw la. A bana be se ka wuli ni hakili mayelema gansan ye, i n'a fo a be se ka na ni binni ani kirikaarawalew ye, fo ka se kirinni ma. Bana i be denmisenw ni funankew ani maa silajanyalenw bee mine.

Kirikirimasen keme tilada 40 be tali ke bangecogo kunkolo laben kojuguya la, fo ka se kasaara senfe kunkolo dabolo yelema ma. Bana in keme tilada 5 fo 10 hake jigon be bo bangecogo la. A hake fanba sababu dennen te. Ni segesegeli kera k'a don ko kirikirimasenbana de be mogo la, furakeli be damine. A ka c'a la, o b'a to bana-baato hake fanba ka kirikirimasen wulibaliwaati kuntaala ka janya fo ka san caman

soro.

San 2 walima san 5 kelen ko furakeli kuncɛbali la, dogoro be se ka furakeli lajo ka soro a siga si t'a la belen ko bana in bɛna wuli kokura ye. O be sosoli ke bisigidonniw la, a be fo min kanma ko kirikirimasento be furakeli de la f'a sadon. Nininiw y'a sementiya ko kirikirimasenbana kuntaala berɛbenhakeda ye san 13 de ye. Furakeli ni furakɛbaliyako t'o la. Banabaato hake 85% bee ka bana be ban a yerema san 15 jigon kono.

Kirikirimasenfuraw be bana dimi de kele. Fen min y'u ka bana yere kelɛli ye sosoli b'o la. Nka o fana ye kayirakoba ye. Hali n'an t'a kun don hali bi, munna kirikirimasento hake 30% farikolo te fura kun, a kelen be koni i n'a fo kirikirimasen nofkasaaraw hake cayali de be bana in furakeliko geleya. O de kanma, a kafisa se ka ke dogoro ma ni siga ker'a la yoro min ko karisa farikolo kunkankow be kirikirimasen taamaseere jira. A be san caman bo bi, kirikirimasenbanato gelen si ma ye. Nka a be san fila bo bi, a banabaato maganw ka furakeli be sena. Nka fiɛe min b'o la, o y'o

furaw da geleyali ye.

**Kirikirimasen
ni diɓenatige**

Kirikirimasento be se ka a ka diɓenatige diyabo. Nk'o b'a soro a ye taabolo dow matarafa (A ka c'a la, bana in ka wulili jujon be bo hakilɓagami de la, ani sunɓobaliya ni dolomin). K'a bo baara danmadow la, minnu keli n'a ka bana te ben, kirikirimasento be se ka baara bee ke a ka diɓenatige kadara kono. Kirikirimasento musoma fanba fana be se ka furu ke ani ka denw soro. Nka

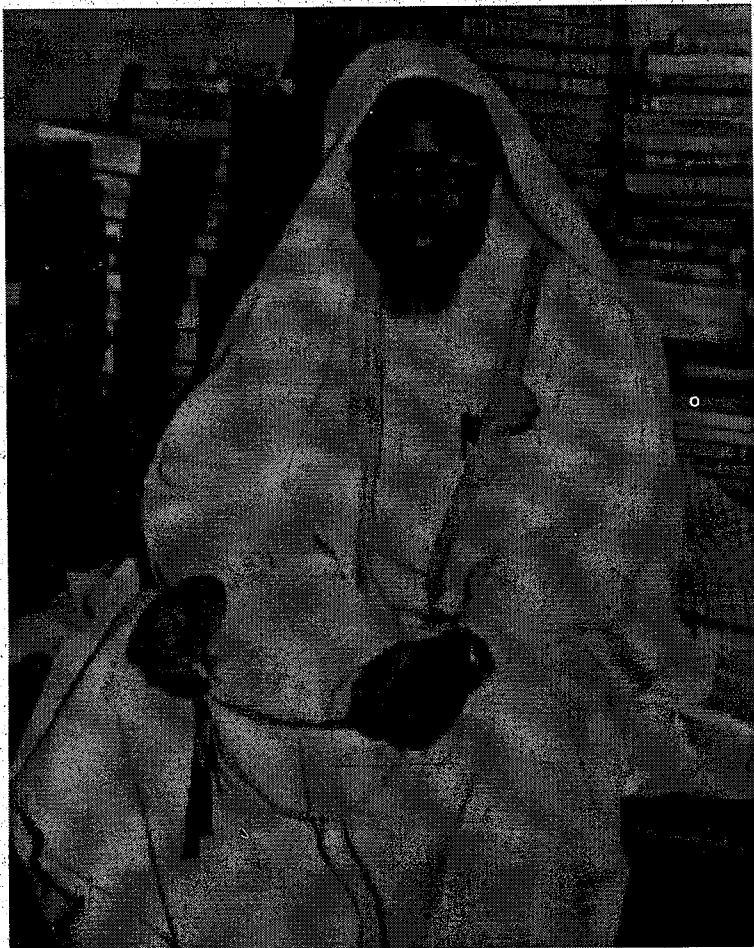

Kenya de bɛna ni baara numan ye

kolosili be banban a kan a ka konomayawaatiw kono. O bee kofe a segesegera k'a fo ko kirikirimasen ni dese te fan kelen fe. Kirikirimasento caman y'u togo to diɓe tariku-ba gafew kono, n'u ka baara kelenw ye. Oromu masake Zuli Sezari, ni Irisiw ka masake Piyeri Legaran ani maa caman werew b'o la.

**Tumani Yalam Sidibe
(mfi) ka kunnafoni min
sebenna Kilri Wuyoni fe
faransikan na)**

Bamananya te kolankolon ye

Diɓenatige kono, ko bee n'a nafa don. Jiri n'a nafa don, kilisi n'a nafa don, awa kurane yere n'a nafa don. Nka fen min nafa ka bon ni nin bee ye, o ye adamaden yere jantoli ye a dakonokumaw la. N'an ye hali alakira ka ladilikanw laje, an b'a soro a ye nin fo : Nkalontige ni nanfigiya taamasenba dow ye yeta walima menta bee lakalili ye.

N'an y'an ka bamananya kadara yere laje, an b'a soro ko a be fo ko : "A y'a mine a b'a kono, i t'o ye abada. Nka a y'a mine a b'a da, o ye tiɓe ye". Kono de ye adamaden gundo bee lasagonyoro ye. Nka kono te kuma. Adamaden da de b'a lase geleyako caman ma, a be soro ka wuli minnu neɓininiko la dalilutigiw bara. N'an dun y'an janto an dakonokuma fotaw la, ka kuma n'a y'a soro kuma dir'an ma jininkali senfe walima yamaruya senfe, k'an dade, n'a y'a soro kun te an ka kuma na, an be kisi ka bo dimi ni tooro ani danbe tiɓewale fanba ma.

N'i sen y'i don, i be bo. N'i bolo y'i don i be bo. Nka n'i da y'i don bocogo ko gelaya be k'i la. O de kanma, n y'a nini ka nin ladilikan in bila nin kalo boko kilisi dita nona. Ka masoro ada-

maden mana se a yere la ka ban, k'a kumayoro n'a kumabaliyayoro don, k'a ka kuma lakilita n'a ka kuma lakalibali don, o y'a tangalen ye ka ban ka bo maasiba fanba ma. K'an ben

boko were.

Seki Usumani Kulibali

Sabalibugu dogtoroso dafa

BPE 1868 Telefoni 77 31 08

Den labalocogo

Den mana bange yoro min na, a ka kan ka bila sin na o yoronin bee. Sinjifolo ne nerema in nafa ka bon den ka jenamaya la. A be den kononanogo bo, k'a ka keneya sabati. A ka n'a to abada den wololen ka meen ka soro a ma sin min. Aw k'a don fana ko den ka sinmin joona be ji jigini teliya denba sin na. A ka na foyi were di dennerennin ma n'a ba sinji te k'a ta a bangedon na ka taa se a kalo saba ma. Sinji nafa ka bon : a lakefenw be den ka jenamaya sinsin, a ka sanu, a yelema ka telin (den kono). Sinji be den tanga kononabana caman ma. A songo manca, a be den bonya, k'a lasewa. Sinmin de be den ni ba tin don jogona. Muso si kana a bila i kun na k'ale sinji ma ni. Sin ji jogon te denbalo la.

Ni den temena kalo saba kan, a ka kan fen werew ka fara sinji kan a ka baloko la i n'a fo : farikolo sinsinnanw, farikolo tangalanw ani kolo keneyalanw (moninji nafama, jiridenw ani tulumafenw). Jirididenw ji be di den ma a kalo saba. Moninmugu in be bo an yere ka senefenw na (keninge, sano, malo, kaba, fini, so, alikama, bananku,

tiga...) Nin fenkise fen o fen file a bee monin be nafa ne den ye. Nka ne balemamuso, mugu te bo susuliyoro la koro k'a ke monin ye de. Aw yere b'a don ko den nogo ka fegen, walasa monin in ka yelema joona fe, fo a mugu ka yiran k'a ne bilen donni. O la i be daga kono ko k'a je, k'a jalan sigi ta kan, ka mugu k'a la, k'a lamaga. Den ka fen bee ni sanuya de be taga. Ni mugu yiranna, a be bo k'a yereke, n'a sumana, a be tenten. A mugu be se ka mara ka tile caman ke. Moninmugu in dilancogo were be yen min be fanga di den ma joona. O la i be sumankise jegin ka tile damado ke, fo a falenkun ka bo. I be soro k'a fensen tile la. N'a jara, i b'a mugu bo k'a yiran. Nka ale moni te sigi ka meen, i b'a dilan yoro min, a be di den ma i koro. Monijibe dilan cogo min, o file : i be muguyirannen in kutunin nenkelen ta, ka ji kalamani jefila ta, kutu fitiinin ne kelen sukaromugu wali sukaro kise kelen, ani kogo kise fila. Ni ji in wulila, i be ji suma donin ke mugu la k'a lamaga, k'a suru daga la. I be do bo a tasuma la ka soro ka sukaro ni kogo k'a la. I b'a jigin k'a suma. Monin in be di den ma, a kana ke ni fanga ye. Dogokun o dogokun, do be fara

mugu n'a lakefenw hake kan. Monin be se ka dilan n'an ka nakofenw ji ye :

I be dugurafen (woso, ku, komiteri) kelen ta, i be nakofen binkenema (gan, salati, juguw) kelen ta, ka nakofen bilenma (je, tomati, karoti) ani kogo donin. I be dugurafen in fara woro, k'a ni nafafen ko k'u je. K'u tigetige, k'u ke daga jelen kono ji la, k'u tobi, ka kogonin k'a la. I b'a ji sensen teme la, k'o do ke ka moni tobi. N'a ji to sumara, o be se ka ke den miniji ye tile kono.

Moniji nafama ye fen barikama werew faralen ye monin folo in kan k'a lagirinya, n'an b'o wele ko durulen. Ale dili be damine den ma n'a ye kalo woro soro fo ka taa se san ma. Moninji nafama dilancogo ka ca.

Moniji nafama wali durulen sefanma.

I be sefan kelen balabala, k'a woro. Nere min b'a cema k'o ta. K'a tereke ni ji donin, k'a jagami moniji tobita la. Sefan nafa ka bon den ka keneya la, a k'a dun sine fila dogokun kono.

Moniji nafama binema

A fana be damine den kalo woro la. Binan (misi, se, saga, ba...) ye den ka sogo fangamaba ye. A ka kan ka di den

ma siɲe kelen dogokun koɲo. I be biɲen fɛɛleni woro k'a bo a kan, k'a tige tige, k'a tobi ji dooni na. N'a mona, k'a tereke, k'a sensen temen la. I k'o ji ke ka monin in tobi, a tobi cogo korɔ la.

Moniji sogoma

I be sogo tige k'a fegeya, k'a tilekelen ja. Ni sogo in jara, i b'a suuru, k'a tenten, ka to k'a kutu nekelen nooni k'a suru moninji in motɔ la. Sogomugu be se ka mara fo ka se dogokun fila ma. Sogo ye kolo sinsinna nafama do ye. I be se ka sogo kene fana tigetige, k'a tobi ni kogo doonin ye. I b'o ji sensen ka moninji tobi na ye.

Moniji jegemuguma

I be jeye jalan lasanuya. K'a da tile ka don a la. K'a susu n'a kolo ye, k'a tenten, k'a mara i korɔ. I be to k'a ni monin tobi ni noɲon ye. Den kalo woro i be kafemin kutu ne kelen ta. A kalo kononton, kutu in ne kelen ani tila. A san kelen, dumunike kutu ne kelen jegemugu.

Moniji somuguma

Jekabaara

- Labolikuntigi
- Tumani Yalam Sidibe
- Sebennekulukuntigi
- Tumani Yalam Sidibe
- Sebennekulu
- Bakari Sangare
- Amadu Gani Kante
- Bakari Kulibali
- Jekabaara ni ONG cesira
- taamabaga
- Fanta Kulibali
- Jegenw kebaga
- Nuhun Madani Tarawele
- ko Banun
- Baarakenogonw
- Makoci, SNV, OCEID
- Haksbota:
- 11000

K'a ta den kalo tan na ka se a san kelen ma. I be dumunike kutu nekelen somugu ta, k'a ne kelen nonomugu ta, ka sorɔ ka kutu in ne kelen nomugu (wali kaba, fini...) ta, ka galama nen saba ji ke daga la, ani kogo ni sukaro doonin. Ni ji in wulila, i be ji sumani ni mugu ninnu nagami k'a noni, ka sorɔ k'a suru daga koɲo. N'a mona, k'a di den ma. So nafa donnen bf fe, bari an b'a wele ko fantan ka sogo.

Moniji tigamuguma, wali a benemuguma

Ale be damine den kalo kononton. I be tiga wali bene susu k'a tenten. Ni monin kera ta la, i be dumunike kutu ne kelen ta, k'o nooni, k'a ke monin na u ka tobi ni noɲon ye. I b'a sumaya ka di den ma. A b'a bonya k'a noroya.

Moniji jegekenema

I be galama ne naani ji ke daga sanuman koɲo. Ka jeye kene do fana n'o don noɲon na, k'o ko k'o je. K'a bila daga in ji la a ka tobi ka mo. I be jeye molen tereke ji in na, k'a sensen teme la. O ji in be ke ka monin tobi a cogo korɔ.

Moniji nsiramuguma

I be nsira konofen susu k'a tenten. I be monin ji hakeya ke daga la. Ka mugu (no, kaba, fini, malo, alikama) kutu nekelen ta, k'a noonin ni jisuma dooni ye. K'a suru daga la, k'a lamaga. Ka gogo ni sukaro doonin k'a la. Monin motuma ka nsiramugu kutu ne kelen nooni ka k'a la. Moninji nsiramuguma ka ni den konobolito ma.

Moniji banakumuguma

N'i ye bananku fara woro, k'a tigetige k'a ja. I b'a susu k'a tenten. Ale monin be tobi tow cogo kelen na. Moninji banan-

kumuguma fana be den ka konoboli kele. Ni den ye kalo wolonwula sorɔ, i be se ka maakorodunfenw dooni d'a ma i n'a fo : so molen, woson tobi-len, je tobi-len karoti, ani fen caman were. Nin be, kun ye den fana ka se k'a da yelema tuma bee dumuni na i n'a fo maakoro b'a ke cogo min. Ne balemamuso, a y'a jija a k'a denw balo ka ne. Balo konuman be den tanga bana caman ma. Ni den ka kene, a be ko diya be ye. Walasa den ka keneya sabati, a togolafen bee ka kan ka bo maakorow ta (donfiniw, monin minew, kolifu ni koliminew). Ni den banana, a ba be timinangoya, a fa be nisangoya. Aw k'a don ko den ka keneya be du bee lasewa. An k'an janto denw na, k'u kisi tasuma ni numafenw ma, bari a t'a yere banako don.

Nin dumuni minnu folen file, u be sorɔ an fe yan noɲoya la. Denbaw, a y'aw timinandiya den ka baloko la.

**A to be boko nata koɲo
Fanta Kulibali**

- CMDT mogo minnu ye sebenni ke boko in koɲo
- Madu Yusufu Sise - Bamako;
- Dawuda Matiye Dawo - Bamako;
- Mamadu Lariya Sise - Bamako;
- Usumani Tarawele - Fana;
- Daniyeli Kulibali - San;
- Amadu Teli - Sikaso;
- Musa Zana Tarawele - Kucala;
- Siyaka Dunbiya - San;
- Yusufu Jimɛ Sidibe - Kita